

Hij wordt gezien als de Nederlandse Steve Irwin: de meest giftige slangen tilt hij op alsof het lieve schootkatjes zijn. Bioloog Freek Vonk, bekend van *De Wereld Draait Door* heeft geen 'death wish' maar gaat graag de interactie aan met dieren. Ook onder water, waar hij vooral een zwak heeft voor haaien.

Howe ben je met duiken in aanraking gekomen?

Op jonge leeftijd heb ik mijn Open Water-brevet gehaald. Ik ben gefascineerd door de natuur en helemaal van de onderwaterwereld. De eerste keer dat ik dook was het zo rustgevend! Je hoort alleen je ademhaling. Het is schitterend dat je in een wereld komt waar je eigenlijk niet hoort te komen. Dat is prachtig. Ik heb daarna al snel mijn Advanced en Rescue gehaald.

Voor je nieuwe kinderprogramma *Freek in het wild* ben je naar Zuid-Afrika afgereisd. Duiken mocht daar uiteraard niet ontbreken.

Bij de kust heb ik een kooi gemaakt met witte haaien. Echt heel gaaf. Ik heb hem ook even aangeraakt, achter bij zijn staart. Ik heb respect voor deze beesten. Er zijn 440 soorten en ze zijn heel divers. Ze kunnen heel klein zijn, zoals het lantaarnhaaitje van slechts 25 centimeter, maar ook heel groot zoals de witte haai. Je kunt ook heel goed zonder kooi

duiken met deze haai. Ze jagen van onderaf en als je in het water bent, ziet hij je niet als eten. Mocht hij toch naar je toekomen dan moet je hem gewoon van je afduwen.

Je maakte daar ook een duik met andere haaien. Met een zwartpunthaai had je geen positieve encounter.

Dat was een foutje van mijn kant. We hadden een plek gevonden waar verschillende haaien rondzwommen en daar dook ik het water in. Er waren twee tijgerhaaien en tien zwartpunthaaien die nieuwsgierig om me heen kwamen zwemmen. Deze laatste soort is supernieuwsgierig. Ik hield mezelf rechtop; dit om ze zo min mogelijk af te schrikken. Vol belangstelling keek ik naar de tijgerhaaien waar ik helaas niet dichterbij kon komen. Bij de zwartpunthaaien zat een hele dikke die recht voor mijn gezicht kwam hangen. Ik gebruikte mijn rechterhand om hem iets af te zetten, maar net op dat moment naderde een andere zwartpunt van achteren die ik niet had gezien. Hij zag iets glinsteren aan mijn

hand en toen beet hij zich daarin vast. Het geluk was dat ik bekend ben met slangen en krokodillen en daarom mijn hand niet terug trok. Daardoor was de schade te overzien. Haaien houden niet van mensen en hij liet al snel los. Ik heb veel geluk gehad, hij had ook mijn pols kunnen raken. Ik heb nog steeds vier gaten in mijn hand!

Vind jij haaien gevaarlijke beesten?

Absoluut niet. Ik wil de haai in een beter daglicht stellen. Ik kan het Hollywoodmakers niet kwalijk nemen dat ze zulke films maken als *Jaws* en *Bait*, maar het draagt uiteraard niet bij aan zijn imago. Op de wereld zijn zoveel soorten en slechts een paar zijn gevaarlijk. Een witte haai is eigenlijk alleen maar heel behoedzaam en ingetogen, het is geen vreetmachine.

Wat vind je van de situatie in Australië?

Geschrift. Ze gaan de haaien alleen maar afschieten om de toeristen gerust te stellen. Het is uit moreel perspectief, en niet over nagedacht. Je moet dieren niet doodschieten

FREEK VONK: 'DIEREN AANRAKEN LEIDT TOT INTERACTIE'

die hun instinct gebruiken. En dan nog, als ze ze afschieten, komen ze toch weer terug. Haaien zijn nomaden en als je er één doodschiet, komt er een ander voor terug. Ze zouden netten met magneten moeten plaatsen om de kans zo klein mogelijk te maken dat de haaien daar rondzwemmen. Honderdduizenden mensen gaan daar dagelijks het water in, waar tot nu toe een handvol slachtoffer van een haaienaanval is geworden. Vissers doden 70 miljoen haaien per jaar!

Je hebt een fascinatie om dieren aan te raken. Waar komt dat vandaan?

Wat mij fascineert is hoe ze zich anticeren.

Ik wil de interactie aangaan met dieren en daarom wil ik ze aanraken. De adrenaline giert dan door mijn lijf. Mijn hart gaat tekeer. Dat geeft energie en geeft je snelheid om te beslissen en te reageren. Dan krijg ik een hyperfocus, een soort superconcentratie. Ik ben niet suïcidaal want ik weet goed wat ik doe. Natuurlijk is het wel eens misgegaan. Ik ben gestoken door een schorpioen, in mijn gezicht gespuugd door een cobra en gebeten door slangen. De schade viel gelukkig altijd mee. Het is niet altijd zo dat ik die drang heb, want soms vertoont een dier natuurlijk gedrag en dat wil ik niet verstoren. Dan ga ik gewoon dichtbij liggen en kijken.

Waar was je mooiste duik?

Dat was in de Koraalzee in Australië. Het was 's nachts en we waren op 30 meter diepte. We lagen op de bodem met onze rug in het zand. Door die tientallen meters water zag je het maanlicht schijnen. De vissen veroorzaakten allemaal contouren en schaduwen in het maanlicht. Het was net een levend kunstwerk. Daarna doken we een grot in waar fluorescerende visjes zaten. Fantastisch.

Met Cor Kuyvenhoven dook je onder in de Vinkeveense Plassen, hoe was dat?

Ik duik eigenlijk nooit in Nederland want daar heb ik helaas geen tijd voor. Ik was wel erg onder de indruk van het goede zicht en wat er allemaal te zien was. De snoek was ook goed te benaderen, gaaf!

Wat wil je nog een keer onder water zien?

Een reuzeninktvis lijkt me erg gaaf, maar is heel moeilijk te zien. Deze kom je ook echt niet tegen als je aan het duiken bent. Ik wil nog heel veel zeeslangen zien, maar ook de grootste vis ter wereld; de walvishaai. Wat mij vooral boeit is zijn bijzondere levenswijze. Met zijn enorme muil eet hij alleen plankton. Dat wil ik van dichtbij zien.

Wat staat er onder water nog op het programma?

Volgend jaar wil ik zonder kooi met witte haaien duiken. Hiervoor ga ik me zeer goed voorbereiden. Van slangen weet ik alles: met hen kan ik lezen en schrijven. Ik ken hun gedrag. Van haaien weet ik nog niet genoeg. Ik ken lokale deskundigen in Zuid-Afrika die daar al bijna 40 jaar met witte haaien duiken. Door naar hun ervaringen te luisteren leer je de kleine dingen die belangrijk zijn voor zo'n duik. Ik heb er nu al zin in!

FREEK VONK IN 'T KORT

Freek is een Nederlandse bioloog met de specialisatie in slangen. Hij doet onderzoek naar nieuwe medicijnen die van slangengif gemaakt kunnen worden. Freek was medeauteur in een artikel in Nature, is in 2007 genomineerd voor de Academische Jaarprijs, kreeg in 2008 de Toptalentbeurs van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en onlangs ontving hij de Eurekaprijs 2012 voor wetenschapscommunicatie. Hij is huisbioloog bij De Wereld Draait Door en maakt tv-programma's voor National Geographic en Discovery Channel.

DAT DE ZWARTPUNTHAAI ME BEET, WAS EEN FOUTJE VAN MIJN KANT